

Jezus – naš bližnji, naš varuh in naš Samarijan

Homilija o Lukovem evangeliju 34

1. Čeprav je v postavi marsikaj zapovedanega, pa je Odrešenik v evangeliju naročil samo tisto, kar kot v nekakšnem povzetku vodi v večno življenje tiste, ki so mu poslušni. Ko ga je učitelj postave vprašal in mu rekel: *Učitelj, kaj naj storim, da bom dobil v last večno življenje?* – ta odlomek iz Lukovega evangelija smo vam danes prebrali – je Jezus odgovoril: *Kaj je zapisano v postavi? Kako bereš? Ljubi Gospoda, svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje moči in iz vsega svojega duha; in svojega bližnjega kakor samega sebe.* In potem je rekel: *Dobro si odgovoril; to delaj in boš živel.* Ni dvoma, da je tu govor o večnem življenju, tako v vprašanju učitelja postave kot v Odrešenikovi besedi. Zelo jasno nas uči zapoved v postavi, naj ljubimo Boga. V Peti Mojzesovi knjigi pravi: *Poslušaj, Izrael, Gospod Bog je tvoj edini Bog;* in: *Ljubi Gospoda, svojega Boga iz vsega svojega duha* in tako dalje, *in bližnjega kot samega sebe.* Tudi Odrešenik je to potrdil in rekel: *V teh dveh zapovedih je obsežena vsa postava in preroki.*

2. Ker pa se je učitelj postave hotel opravičiti in pokazati, da mu ni nihče bližnji in je rekel: *Kdo je moj bližnji?* je Gospod podal priliko, ki se začne takole: *Neki človek je šel dol iz Jeruzalema v Jeriho* in tako dalje. Uči, da mož, ki je šel dol, ni bil nikomur bližnji razen tistemu, ki je hotel ohraniti zapovedi in biti pripravljen, da bo bližnji vsakemu človeku, ki potrebuje pomoči. Prav to je zapisano po priliki na koncu: *Kateri od teh treh se ti zdi, da je bil bližnji njemu, ki je padel med razbojnike?* Niti duhovnik niti levit namreč nista bila njegova bližnja, ampak je bil, kakor je odgovoril tudi učitelj postave, *bližnji tisti, ki mu je izkazal usmiljenje.* Zato je tudi Odrešenik rekel: *Pojdi, tudi ti stori enako.*

3. Nekateri od starih, ki so hoteli razložiti priliko, so govorili, da je človek, ki je šel dol, Adam, Jeruzalem da je raj, Jeriha pa svet, razbojniki nasprotujoče sile, duhovnik da je postava, levit pa preroki, Samarijan da je Kristus, rane nepokorščina, živinče pa Gospodovo telo; pandohij, to je gostišče, ki sprejema vse, ki hočejo vstopiti vanj, pa razlagajo kot Cerkev. Dalje razumejo dva denarija kot Očeta in Sina, gostilničarja kot predstojnika Cerkve, ki mu je zaupano oskrbovanje. Samarijanova obljuba, da se bo vrnil, pa naj bi bila podoba Odrešenikovega drugega prihoda

4. To je sicer pametno in lepo povedano, vendar pa se ne sme misliti, da se nanaša na vsakega človeka. Ne gre namreč vsak človek *dol iz Jeruzalema v Jeriho* in ne bivajo iz tega razloga vsi ljudje na tem svetu, ampak je to samo tisti, ki je *bil poslan* in je prišel *zaradi izgubljenih ovac Izraelove hiše.*

Človek, ki gre *dol iz Jeruzalema v Jeriho*, zato *pade med razbojnike*, ker je sam hotel iti dol. In razbojniki niso nobeni drugi kot tisti, o katerih je govoril Odrešenik: *Vsi, ki so prišli pred menoj, so tatovi in razbojniki.* Ta pa ni padel med tatove, ampak med *razbojnike*, ki so veliko hujši od tatov. Ko je ta šel *dol iz Jeruzalema* in padel mednje, so ga *slekli in zasuli z udarci.* Kaj so udarci, kaj so rane, s katerimi je bil človek ranjen? Slabosti in grehi. 5. Ko so ga razbojniki slekli in ranili, golemu niso pomagali, ampak so za še zasuli z udarci in ga zapustili, zato je zapisano: *Slekli so ga, ga zasuli z udarci in odšli ter ga pustili ne mrtvega, ampak na pol mrtvega.* Zgodilo pa se je, da sta šla po isti poti dol najprej *duhovnik*, potem pa *levit*, ki sta verjetno drugim ljudem naredila kaka dobra dela, ne pa temu, ki je šel *dol iz Jeruzalema v Jeriho.* Tega je namreč videl

duhovnik, to je postava, videl ga je levit, kot menim preroški govor; in ko sta ga videla, sta šla mimo in ga pustila. Previdnost ga je ohranila na pol mrtvega zanj, ki je bil močnejši od postave in prerokov, namreč za Samarijana, ki ga prevajamo kot *varuha*. On je tisti, ki *ne drema in ne spi, ker varuje Izraela*.

Zaradi na pol mrtvega je prišel ta Samarijan, a ni šel dol *iz Jeruzalema v Jeriho* kakor duhovnik in levit. Če pa je šel dol, je zato šel dol, da bi rešil in obvaroval umirajočega; njemu so govorili Judje: *Ti si Samarijan in imaš hudega duha*. On je zanikal, da bi imel hudega duha. Ni pa hotel zanikati, da je Samarijan; vedel je namreč, da je varuh. **6.** Ko je torej prišel do na pol mrtvega in ga videl, kako se obrača v svoji krvi, se ga je usmilil in se mu približal, da bi postal njegov bližnji, *povezal mu je rane, vlil vanje olja, pomešanega z vinom*, in ni rekel, kakor beremo v prerokbi: *Ni mazila, da bi ga namazal, niti vina ne povojev*. To je Samarijan, katerega skrb in pomoč potrebujejo vsi, ki so v slabem stanju; še posebej pa je pomoč tega Samarijana potreboval tisti, ki je na poti dol iz Jeruzalema v Jeriho padel med razbojnike in so ga ti ranjenega in na pol mrtvega pustili. Da boš vedel, da je po božji previdnosti ta Samarijan šel dol, da bi poskrbel zanj, ki je padel med razbojnike, se boš očitno poučil iz tega, da je imel s seboj povoje, s seboj je imel olje, s seboj je imel vino. Za vse to menim, da je Samarijan nosil s sabo ne samo zaradi tega na pol mrtvega, ampak tudi zaradi drugih, ki so bili iz različnih vzrokov ranjeni in so potrebovali povojev, olja in vina. **7.** Imel je olje, o katerem je zapisano, *da razveseljuje obličje z oljem*, nedvomno obličje tistega, ki je bil ozdravljen. Rane očisti z oljem zato, ker pomiri otekline ran, pa tudi z vinom, ki mu je primešana neka grenčica. Potem *ga je naložil na svoje živinče*, to je na svoje telo, v skladu s tem, ko si je privzel človeško naravo. Ta Samarijan *nosi naše grehe* in namesto nas prenaša bolečine, nosi na pol mrtvega, ga pripelje v pandohij, to je v cerkev, ki sprejema vse in nikomur ne zavrne svoje pomoči, v katero Jezus kliče vse, ko pravi: *Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi in jaz vas bom okrepil*.

8. In ko ga je pripeljal noter, se ni takoj umaknil, ampak je z napol mrtvim ostal ves dan v gostišču in zdravil njegove rane ne le podnevi, ampak tudi ponoči in mu tako izkazal vso svojo skrb in veščino. Ko je zjutraj odhajal, je od svojega preverjenega denarja, od svojih preverjenih novcev vzel dva denarija in počastil gostilničarja, nedvomno angela cerkve, kateremu je naročil, naj vestno skrbi in privede vse do zdravja njega, za katerega je kratek čas tudi sam skrbel. Zdi se mi, da dva denarija pomenita Očeta in Sina in poznavanje skrivnosti, kako je Oče v Sinu in Sin v Očetu. To je kot plačilo dano angelu, da bi še bolj vestno skrbel za človeka, ki mu je zaupan; in obljubljen mu je, da bo dobil povrnjeno takoj, karkoli bo iz svojega potrošil za zdravljenje na pol mrtvega.

9. Resnično je ta varuh duš, *ki se je usmilil njega, ki je padel med razbojnike*, bližji od postave in prerokov in se je izkazal kot bližnji ne toliko z besedo kot z dejanji. V skladu s tem, kar je rečeno: *Bodite moji posnemovalci, kakor sem jaz Kristusov*, je torej tudi nam mogoče posnemati Kristusa in se usmiliti tistih, ki *so padli med razbojnike*, jim povezati rane, vliti vanje olja in vina, jih naložiti na lastno živinče in nositi njihova bremena. Zato nas Božji Sin spodbuja k temu in ne govori toliko učitelju postave kot nam vsem: *Pojdi in tudi ti tako delaj!* Če bomo to tako delali, bomo dosegli večno življenje v Kristusu Jezusu; *njemu slava in oblast na veke vekov. Amen*.

Prevedel br. Miran Špelič OFM

Origène, *Homélie sur Luc*, Paris 1962, SCh 87, 400-411.